

Aandeelhoudersstrategie ZEH

Plenaire sessie Raden & Staten
15 november, 2023

Agenda en doelstellingen

Agenda (18.00 – 19.30)

- ☐ Introductie
- ☐ ZEH en de huidige aandeelhoudersstrategie
- ☐ Trends in de elektriciteitsmarkt
- ☐ Beschouwing invulling publieke belangen
- ☐ Hoofdpijnen aandeelhoudersstrategie
- ☐ Q&A

Doelstellingen

- ☐ Informeren over het proces
- ☐ Toelichten trends in de elektriciteitsmarkt en beschouwing invulling publieke belangen
- ☐ Delen hoofdpijnen aandeelhoudersstrategie ZEH
- ☐ Uitnodigen tot stellen vragen

Om te komen tot een herziene aandeelhoudersstrategie ZEH hebben we een grondig proces doorlopen

Proces (op hoofdlijnen)

- ✓ *Startgesprek gevoerd*
- ✓ *Dialog met aandeelhouders gevoerd*
- ✓ *Conceptdocumenten (visiedocument en aandeelhoudersstrategie ZEH) uitgewerkt*
- ✓ *Webinar over visiedocument en aandeelhoudersstrategie ZEH voor Raden & Staten opgenomen*
- ✓ *Verificatiesessies met aandeelhouders georganiseerd*
- ✓ *Aandeelhoudersstrategie ZEH incl. visiedocument gefinaliseerd*
- ✓ *Vaststellen aandeelhoudersstrategie ZEH incl. visiedocument door Colleges*
- *Behandelen aandeelhoudersstrategie ZEH incl. visiedocument (door Provincie en Gemeenten)*

- ✓ *Afgerond*
- *Nog uit te voeren*

Gelet op het gewijzigde karakter van ZEH en de veranderingen op de elektriciteitsmarkt wordt de huidige strategie herzien

We herzien de aandeelhoudersstrategie...

Dragen de activiteiten ZEH bij aan het borgen publieke belangen?

Is voortzetting, wijziging of beëindiging van aandeelhouderschap opportuun?

Sluit de strategie aan op het gewijzigde karakter van ZEH en de ontwikkelingen in de (inter)nationale elektriciteitsmarkt?

...de volgende elementen zijn van belang

- Het bedrijf ZEH
- De ontwikkelingen in de elektriciteitsmarkt
- De publieke belangen/ het publieke aandeelhouderschap:
 - Betaalbaarheid
 - Duurzaamheid
 - Betrouwbaarheid
 - Veiligheid
 - Werkgelegenheid

De huidige aandeelhoudersstrategie dateert uit 2017...

Hoofdpijnen strategie

	Overheids-aandeelhouder behartigt diverse belangen	Streven naar een laag financieel risico en geen blootstelling aan commerciële risico's (in de vorm van Wholesale-activiteiten en EPZ)
	Energie-gerelateerde activiteiten	Er dient een direct publiek belang aanwezig te zijn dat aandeelhouderschap rechtvaardigt
	Duidelijke rol voor het Rijk t.a.v. kerncentrale te Borssele	Vanwege het overstijgende publieke belang is een duidelijke rol voor het Rijk neergelegd

Uitvoering strategie

...en heeft het huidige ZEH tot gevolg gehad

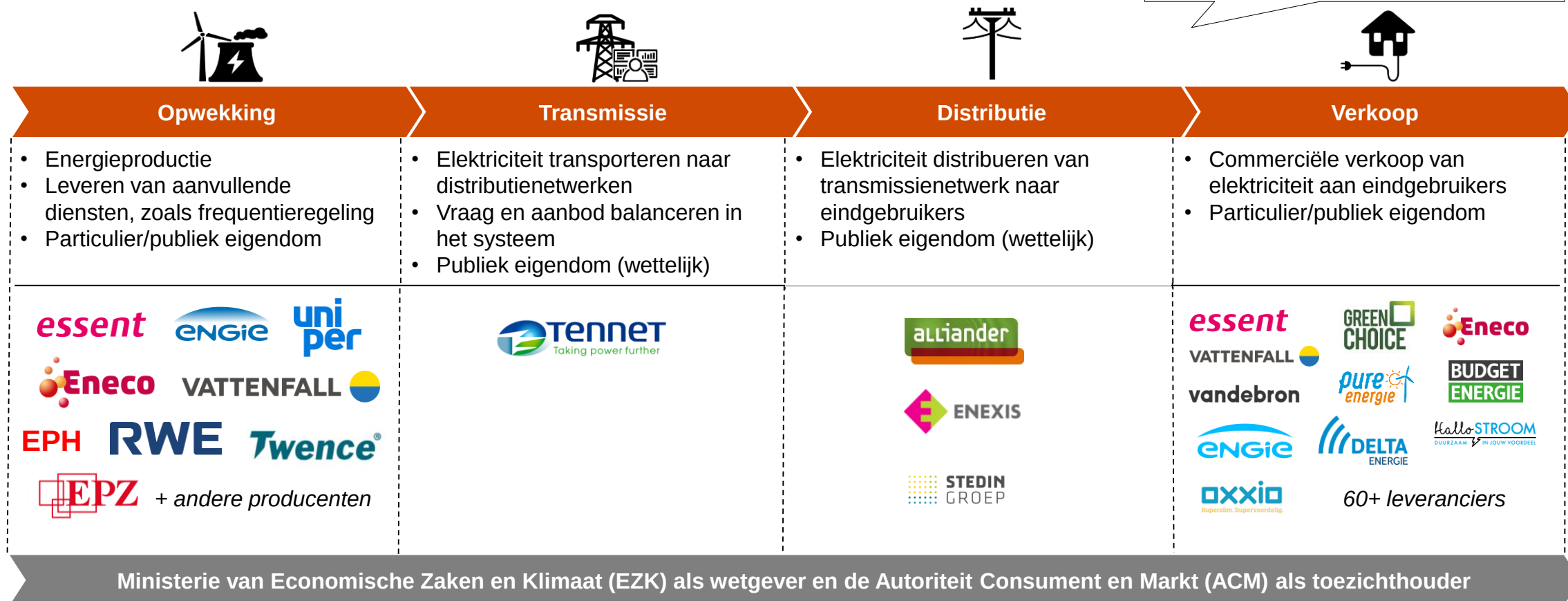
Huidige ZEH

NL elektriciteitsmarkt in vogelvlucht

Marktordening (op hoofdlijnen)

In 1998 is de Elektriciteit- en Gaswet vastgesteld – start van de marktliberalisering

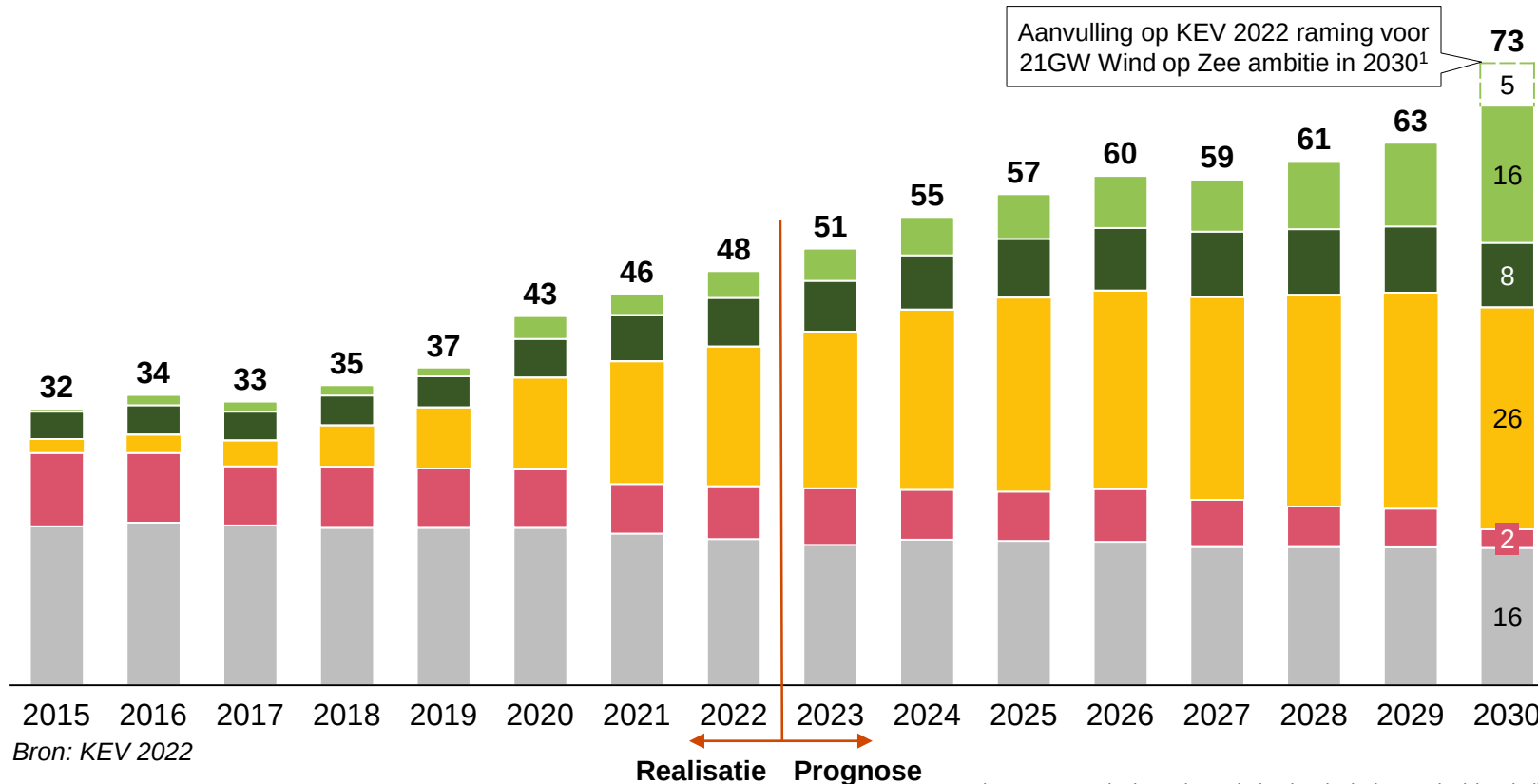
De energietransitie heeft een grote impact op de NL en internationale elektriciteitsmarkt/ voorziening

Trends	Omschrijving
 Beleidsfocus op elektrificatie en decarbonisatie	• Beleidsfocus op het terugdringen van broeikasgasuitstoot • Voorbeelden van beleidsakkoorden zijn het Parijsakkoord, EU Green Deal en het Klimaatakkoord
 Opkomst van duurzame energie	• Sterke groei van het aanbod van duurzame energiebronnen zoals wind- en zonne-energie • Toenemende aandacht voor (nieuwe) kerncentrales
 Hogere kosten vanwege de energietransitie	• Hogere energiekosten voor de eindgebruiker
 Decentrale ontwikkeling	• Decentrale initiatieven van burgers en bedrijven (bijv. zonnepanelen) • Energie wordt dichterbij gebruik opgewekt
 Toenemende internationale samenwerking	• Nederland is steeds meer geïntegreerd met de rest van Europa • Beter in te spelen op de volatiliteit van hernieuwbare energie

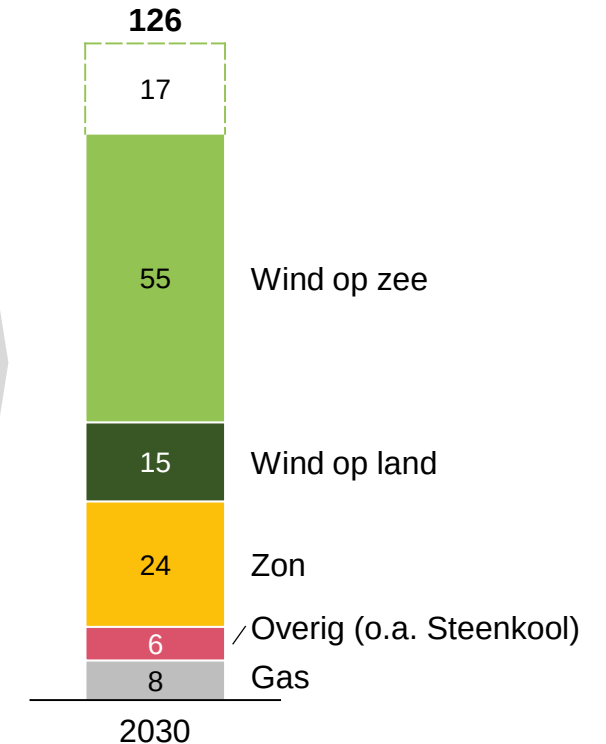
Verdiepingen op volgende pagina's

Duurzame energie groeit sterk in Nederland

Opgesteld elektrisch vermogen 2015-2030 (GW)

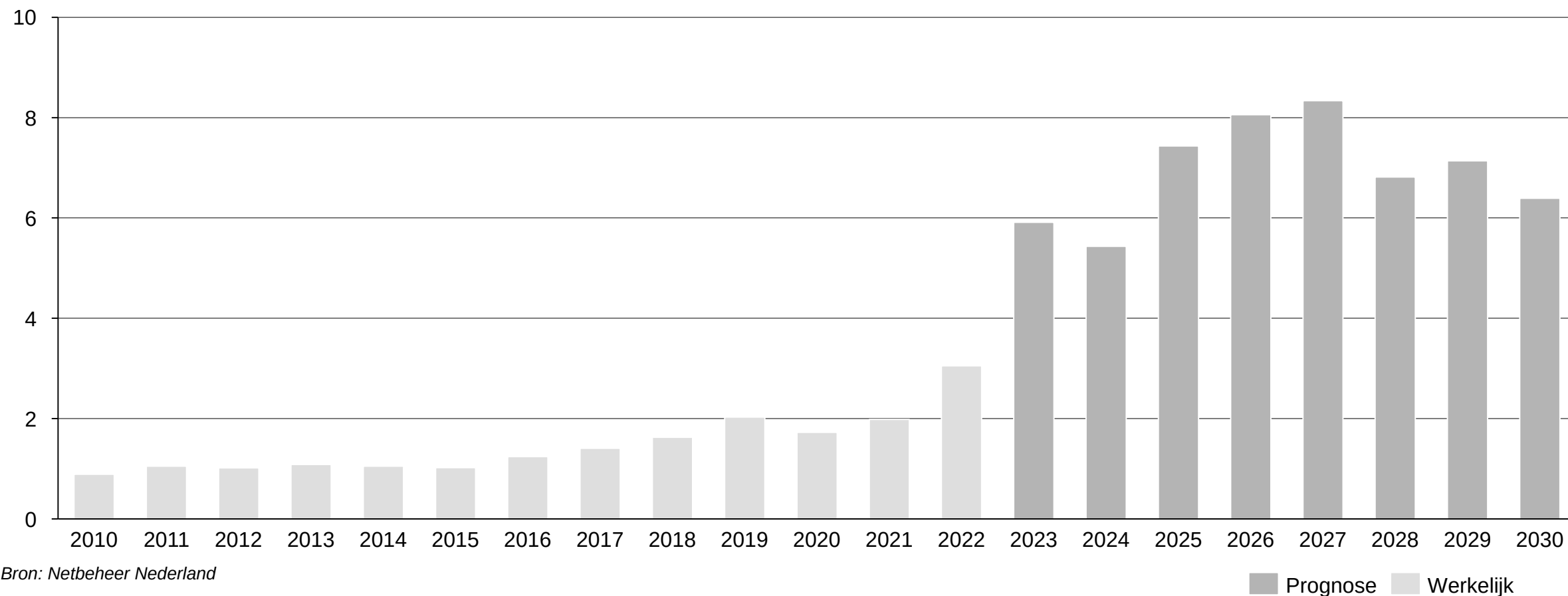

Productie 2030² (TWh)

De energietransitie vergt komende decennia forse investeringen o.a. in de netten

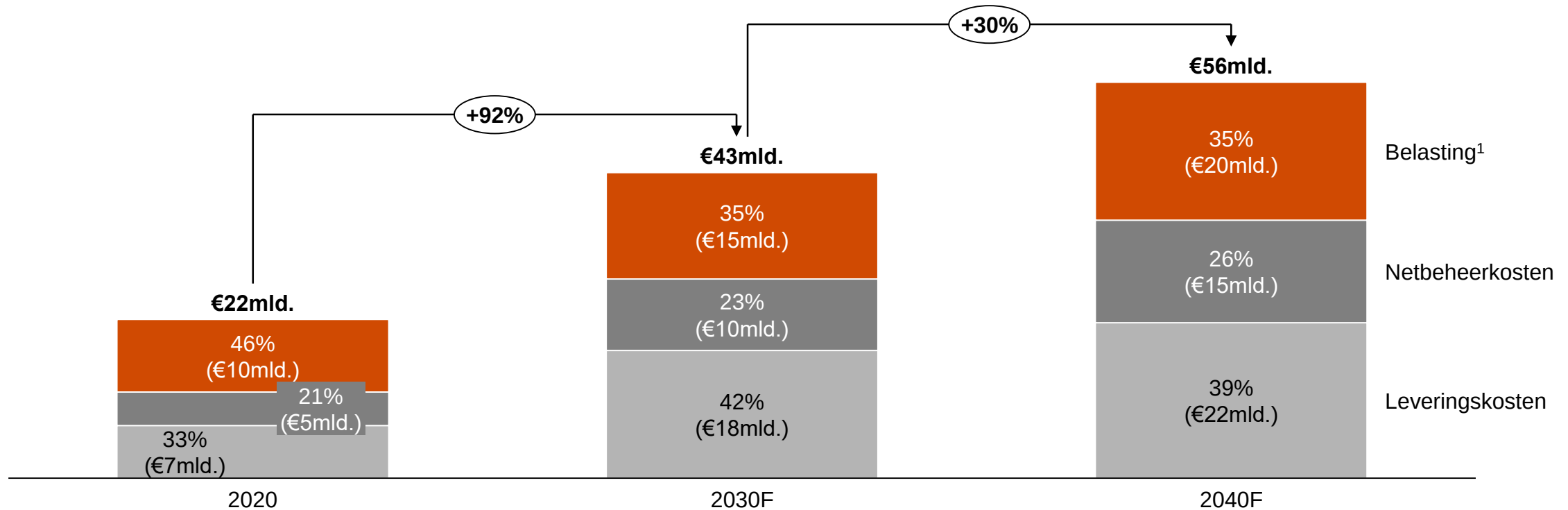
Investerings netbeheerders (reële netto Capex, € mld.)

Bron: Netbeheer Nederland

Totale Nederlandse systeemkosten voor elektriciteit en gas verdubbelen tussen '20 en '30 en stijgen daarna door

Prognose NL systeemkosten voor Elektriciteit en Gas (reëel)

Bron: KEV 2022, Netbeheer Nederland

Publiek aandeelhouderschap in ZEH is niet het juiste instrument om Zeeuwse belangen rond de elektriciteitsvoorziening in te vullen

Publieke belangen elektriciteitsvoorziening

 Betaalbaarheid	• De (de)centrale overheid heeft geen invloed op de prijsvorming van elektriciteit, verder is ZEH beperkt qua grootte en heeft ZEH geen consumententak
 Betrouwbaarheid	• ZEH heeft geen direct belang in de regionale netbeheerder
 Duurzaamheid	• Marktpartijen zijn primair aan zet om te investeren in duurzame energieprojecten in Zeeland
 Werkgelegenheid	• Verandering t.a.v. het aandeelhouderschap in ZEH en haar deelnemingen heeft geen directe impact op de werkgelegenheid in ZEH
 Veiligheid (specifiek voor kerncentrale)	• De Rijksoverheid draagt verantwoordelijkheid over het (veiligheids)beleid ten aanzien van kerncentrales

ZEH is niet het juiste instrument om de Zeeuwse belangen rond de elektriciteitsvoorziening in te vullen

Het publieke aandeelhouderschap van ZEH is geen effectief instrument om de betaalbaarheid te beschermen

Publieke belangen betaalbaarheid

- ☐ De (de)centrale overheid heeft geen invloed op de prijsvorming van elektriciteit op de groothandelsmarkt, waardoor het ook niet mogelijk is om de Zeeuwse burger te voorzien van goedkopere elektriciteit
- ☐ Op deze markt is namelijk veel concurrentie, omdat de opwekking is geliberaliseerd (er zijn meerdere aanbieders actief) en de Nederlandse markt fysiek is gekoppeld aan buitenlandse markten
- ☐ Verder is ZEH zeer beperkte qua grootte en heeft ZEH geen consumententak

Marktpartijen investeren in opwekcapaciteit en netbeheerders in netten – ZEH heeft geen belang meer in regionale netbeheerder

Publieke belangen betrouwbaarheid

- ☐ Door het (inter)nationaal gekoppelde elektriciteitsnetwerk is het niet mogelijk dat ZEH specifiek voor de regio in de elektriciteitsbehoefte voorziet
- ☐ Binnen de geliberaliseerde markt is het primair aan de commerciële marktpartijen en de netbeheerders en niet aan de overheid om te investeren in voldoende opwekcapaciteit
- ☐ Verder zijn de netbeheerders primair verantwoordelijk om het net te verzwaren en uit te breiden. In het uiterste geval kunnen de aandeelhouders overwegen om te investeren in flexibele technologieën, wanneer marktpartijen dit niet van de grond krijgen, en/of te investeren in Stedin (netbeheerder verantwoordelijk voor distributienet in Zeeland)

Marktpartijen en/of energiecoöperaties investeren in duurzaamheid

Publieke belangen duurzaamheid

- ☐ Marktpartijen en/of energiecoöperaties zijn primair aan zet om te investeren in duurzame energieprojecten in Zeeland
- ☐ Er is veel interesse, gegeven de klimaatdoelstellingen en de economische en technologische vooruitgang van onder andere zonne- en windenergie. De overheid biedt een ruim palet aan (investerings)subsidies ter ondersteuning van de investeringen
- ☐ Dividend uit ZEH is eventueel aan te wenden om duurzame energieprojecten financieel te ondersteunen. Dit betreft wel een vrije keuze van de individuele aandeelhouder en is niet direct gerelateerd aan het aandeelhouderschap of de aandeelhoudersstrategie van ZEH

Verandering t.a.v. het aandeelhouderschap in ZEH heeft geen directe impact op de werkgelegenheid in ZEH

Publieke belangen werkgelegenheid

- ☐ Duurzame energieprojecten en/of nieuwe kerncentrales genereren potentieel werkgelegenheid in Zeeland en kunnen het regionale vestigingsklimaat verbeteren
- ☐ De overheid kan dergelijke projecten financieel ondersteunen
- ☐ ZEH heeft 8,5 FTE in dienst. Verandering in het aandeelhouderschap in ZEH (en haar deelnemingen) hebben in de basis geen directe impact op de werkgelegenheid, die ZEH (zelf) biedt
- ☐ Tevens dienen aandeelhouders zich bewust te zijn dat het aan de directie en RvC is om het personeelsbeleid binnen ZEH c.q. de onderliggende deelnemingen vorm te geven. Aandeelhouders hebben hier geen directe invloed op

Aandeelhouderschap in ZEH is geen instrument om het (veiligheids)beleid te bepalen

Publieke belangen veiligheid

- ☐ De kerncentrale in Borssele en mogelijk nieuwe kerncentrales zijn onderhevig aan streng (veiligheids)beleid gezien de grote impact bij een eventuele calamiteit
- ☐ Wettelijk is bepaald dat de Rijksoverheid verantwoordelijkheid voor dit beleid draagt (geen rol voor regionale/lokale overheden)

Dit betekent dat we op hoofdlijnen de aandeelhoudersstrategie uit 2017 bevestigen

Doelstellingen herziene aandeelhoudersstrategie en verschillen met 2017

 Energie-gerelateerde activiteiten	Inzet om commerciële energie gerelateerde activiteiten te beëindigen	<u>Geen verschil</u>: nog steeds inzet om commerciële energie gerelateerde activiteiten te beëindigen
 Omgang met EPZ-deelneming	- Vervreemden van belang van 70% in EPZ aan de Rijksoverheid (voorkeur) - Ander scenario is het vervreemden van het belang aan (een) private partij(en) - Bij vervreemding optuigen van alternatief construct voor borgen draagvlak (<i>verdieping op volgende pagina</i>) - Als bovenstaande niet lukt, dan optie dat decentrale overheden gedeeltelijk aandeelhouder worden van EPZ	<u>Geen verschil</u>: nog steeds belangrijke rol voor Rijksoverheid bij omgang met EPZ-deelneming <u>Verschil</u>: mogelijkheid om als decentrale overheid gedeeltelijk aandeelhouder te blijven, mits risico's worden gereduceerd (en andere scenario's niet haalbaar blijken) <u>Verschil</u>: bij vervreemding wordt maatschappelijk draagvlak via alternatief construct ingericht
 Huidige aandeelhouderswaarde	Streven naar behoud van aandeelhouderswaarde vanuit goed rentmeesterschap en in overeenstemming met het dividendbeleid	<u>Geen verschil</u>: nog steeds streven naar behoud van aandeelhouderswaarde <u>Verschil</u>: behoud aandeelhouderswaarde i.o.m. dividendbeleid
 Financiële middelen	Uitkeren van financiële middelen in ZEH conform het dividendbeleid	<u>Verschil</u>: uitkeren financiële middelen conform het dividendbeleid

Bij vervreemding van EPZ-deelneming wordt maatschappelijk draagvlak via alternatief construct geborgd

Ter borging van het behoud van draagvlak ten aanzien van de kerncentrale te Borssele is het noodzakelijk alternatieve instrumenten te overwegen

Er zijn diverse instrumenten beschikbaar afhankelijk van de wensen en belangen (randvoorwaarden) van de huidige aandeelhouders:

- **Publieke instrumenten**
- **Private instrumenten**
- Daarnaast zijn **hybride constructen** denkbaar, waarbij publieke en private instrumenten gecombineerd of aan elkaar gekoppeld kunnen worden, ten behoeve van het lokale draagvlak.

Belangrijk is dat op gestructureerde wijze wordt nagedacht over wat een gepast construct is

Q&A

Zijn er vragen?

Appendix

Dit betekent dat we op hoofdlijnen de aandeelhoudersstrategie uit 2017 bevestigen

Doelstellingen herziene aandeelhoudersstrategie

 Energiegerelateerde activiteiten	• Inzet blijft om de betrokkenheid van aandeelhouders bij commerciële energie gerelateerde activiteiten te beëindigen • Vanuit deze doelstelling beoordelen aandeelhouders aan hen voorgestelde plannen en investeringsvoorstellen vanuit ZEH per casus
 Omgang met EPZ-deelneming	• Vervreemden van het belang van 70% in EPZ aan de Rijksoverheid (voorkeur). De kerncentrale te Borssele heeft namelijk een evident nationaal publiek belang in verband met de veiligheid van de kerncentrale. Bovendien kleven er (financiële) risico's aan het eigenaarschap in de kerncentrale die door decentrale overheden niet te dragen zijn • Een ander scenario is het vervreemden van het belang aan (een) private partij(en) • In een situatie waarin bovengenoemde scenario's niet haalbaar blijken, is een alternatief scenario dat decentrale overheden na verkoop van (de resterende deelnemingen van) ZEH, gedeeltelijk aandeelhouder worden van EPZ. Uitgangspunt is daarbij wel dat de daarbij behorende (financiële) risico's worden gemitigeerd
 Huidige aandeelhouderswaarde	• Bij het eventueel investeren in en uiteindelijk vervreemden van de huidige belangen in de commerciële energie gerelateerde activiteiten moet gestreefd worden naar behoud van aandeelhouderswaarde vanuit goed rentmeesterschap en in overeenstemming met het dividendbeleid
 Financiële middelen	• Uitkeren van financiële middelen in ZEH conform het dividendbeleid